

Vanhusneuvoston kokous

Aika: 16.10.2019 klo 14.00–16.01

Paikka: Kaupungintalo, Vihreiden ryhmähuone, Aleksanterinkatu 20

Osallistujat: Laura Varjokari (puheenjohtaja), ~~Mirja Arajärvi~~ sij. Kari Kälviä, Timo Auranen, ~~Pirjo-Liisa Kangasniemi~~ sij. Lilli Kenttämää, Marja Leena Kallio, Veijo Lehto, Lena Lindberg, Markus Löfström, ~~Seija Meripaasi~~ sij. Maarit Rautio, Marja Ruotsalainen, Jenni Räsänen, ~~Satu Luomajoki~~, Olli Salin, Johanna Seppälä, Lala Sjöblom, Pirkko Telaranta, ~~Pirjo Tujula~~, ~~Toivo Tupin~~ Irma Kähäri (saapui klo 14.47) ja Outi Paulig (sihteeri)

Asiantuntijat: vapaaehtoistyön kehittämisasiantuntijat Eliisa Saarinen ja Kristiina Stenman erityissuunnittelija Stina Högnabba, asia 6

1. Kokouksen avaaminen ja osallistujien toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 14.00.

Todettiin osallistujat. Mirja Arajärvi oli poissa, eikä varahenkilö Kari Kälviä ollut myöskään paikalla. (Toivo Tupinin varahenkilö Irma Kähäri saapui klo 14.47.) Pirjo-Liisa Kangasniemen tilalla oli varahenkilö Lilli Kenttämää. Sote-toimialan edustajana oli lännen palvelualueen johtaja Maarit Rautio. Kaupunginkanslian edustajana oli tällä kertaa Johanna Seppälä. Kaupunkiympäristön toimialalta sekä Pirjo Tujula että varahenkilö Satu Tarula olivat estyneitä. Samoin Satu Luomajoki ja varahenkilö Pia Nybom kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta.

Puheenjohtaja totesi, että kokouksissa pyydetään puhumaan kuuluvalla äänellä, kun on oma puheenvuoro ja toisaalta pidättäytymään puhumisesta muiden puheenvuorojen aikana. Tämä siksi, että kaikki kuulisivat. Kokouksissa on mukana henkilöitä, joiden kuulo on alentunut.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin.

3. Edellisen kokouksen muistio

Kokouksen 12.9.2019 muistio oli jaettu 25.9.2019. Siihen ei ollut huomautettavaa.

4. Vapaaehtoistoiminnan organisointi kaupungilla ja uusia vapaaehtoistoiminnan muotoja

Asiaa esittelivät vapaaehtoistyön kehittämisasiantuntijat Eliisa Saarinen ja Kristiina Stenman. Liitteet (3 kpl) oli toimitettu vanhusneuvostolle etukäteen.

Nähtiin aluksi vapaaehtoistoiminnan esittelyvideo. Vapaaehtoistointaan osallistuu n. 3200 henkilöä Helsingissä. Toimintamuotoja on ryhmitelty kaupungin toimialojen mukaisesti. Kuultiin toiminnan edellytyksistä, organisoinnista ja tavoitteista. Tärkeää on, että asiasta kiinnostunut kansalainen löytää itselleen sopivaa ja mieleistä toimintaa ja että taustajärjestelyt toimivat.

Esimerkkinä esiteltiin lukulähettilästoiminta ja puistokummit. Ympäristön hoitamiseksi voi itsekin järjestää talkoita. Kaupunki antaa tähän välineet. Yhteyshenkilönä on Armi Koskela (armi.kos-

kela@hel.fi) Vammaisten kanssa työskentelyyn toivotaan erityisesti uusia vapaaehtoisia. Toiminta voi olla esim. lautapeliä pelaamista tai ulkoilussa avustamista. Samoin maahanmuuttajien kanssa tehtävään Kotokummi-toimintaan leikkipuistoissa toivotaan lisää vapaaehtoisia.

Viestintään yritetään erityisesti panostaa, sillä läheskään kaikki halukkaat eivät tiedä erilaisista mahdollisuuksista. Tietoa jaetaan mahdollisimman monia eri kanavia pitkin. Digialustaa kehitetään ja siitä on tulossa eri kieliversioita, joiden tarve on ilmeinen.

Suuri osa vapaaehtoisista on eläkeikäisiä. He toimivat säännöllisesti ja sitoutuneesti. Kysyttiin vapaaehtoisten palkitsemisesta ja saatiin vastaus, että palkitsemisesta on olemassa säännöt ja palkitsemista pidetään tärkeänä. Esim. aterian voi tarjota talkootyypillisesti, mutta ei yksittäisiä erillisiä aterioita. Yhtenäiset linjaukset ovat käytännössä tärkeitä tasapuolisuuden vuoksi.

Ruotsinkielistä vapaaehtoistoimintaa ei ole kovin paljon. Ruotsinkielisiä lukulähettiläitä on ollut, mutta heille on ollut vaikea löytää asiakkaita. Kysyttiin myös venäjänkielisestä toiminnasta, koska venäjänkieliset ovat suurin vieraskielisten ryhmä. Venäjänkielisiä ja muita vieraskielisiä vapaaehtoisia toivotaan mukaan. Toimintaan osallistuminen antaa monille toivottuja kontakteja kantasuomalaisiin ja auttaa kotoutumisessa. Materiaaliakin on nyt tulossa on eri kielillä.

5. Pääkaupunkiseudun vanhusneuvostojen yhteinen kannanotto

Vantaalla 22.10. järjestettävässä yhteiskokouksessa on tarkoitus hyväksyä yhteinen kannanotto. Aiheeksi on valikoitunut HSL:lle lähetettävä vaatimus seniorilipun aikarajoituksen poistosta. Liitteenä on tekstiluonnos, joka on lähetetty käsiteltäväksi Espoon, Vantaan ja Kauniaisten vanhusneuvostoille. Pohjana on käytetty Helsingin Sanomien mielipidesivulle viime marraskuussa lähetettyä vastinetta, jota ei koskaan julkaistu. Otsikko ja tekstin loppu ovat ilmastoasiaa, millä halutaan viestittää, että ilmastohuoli ei ole nuorison yksinoikeus. Tekstiluonnokseen ei tehty muutoksia.

Vanhusneuvostolle on tullut 7.10. yhteistyöpyyntö Järvenpään vanhusneuvostolta, aiheena HSL:n seniorialennus. Järvenpää on todennäköisesti liittymässä HSL-alueeseen vuonna 2020 ja se tarkoittaa junien eläkeläisalennuksen heikkenemistä järvenpääläisille eläkeikäisille. HSL-alueeseen kuuluvat pääkaupunkiseudun lisäksi Tuusula, Kerava, Sipoo, Kirkkonummi ja Siuntio. Neuvostolle oli jaettu liitteenä Järvenpään vanhusneuvoston esitys, jonka he ovat toimittaneet HSL:n johdolle ja johon he pyytävät nyt muita mukaan.

Keskusteltiin mahdollisesta laajemmasta vanhusneuvostojen yhteistyöstä ja todettiin että siihen suhtaudutaan myönteisesti. Järvenpään vanhusneuvoston esitys HSL:lle oli hyvin perusteltu. Järvenpään esitys ja yhteistyö on esillä pk-seudun vanhusneuvostojen kokouksessa Vantaalla 22.10.2019. HSL:n johdolta on pyydetty tietoja nykyisen seniorialennuksen käytöstä ja HSL:n esittelijä ollaan saamassa kokoukseen mukaan.

Kutsu ja ohjelma Vantaan kokoukseen on saatu ja sihteeri jakaa sen osallistujille. Vantaan vanhusneuvoston 20-vuotisjuhlaan viedään onnittelutervehdys.

6. Sosiaali- ja terveyslautakunnan tapaamisen (17.9.2019) jatkotoimet

Asian käsittely keskeytettiin klo 15.00-15.28 ajaksi ja käsiteltiin kohta 6, Stina Högnabban saavuttua paikalle.

Tapaamisessa koottiin ehdotuksia sote-lautakunnan ja vanhusneuvoston yhteistyön lisäämiseksi. Tapaamisesta kootut muistiinpanot on toimitettu vanhusneuvostolle 9.10.2019. Ehdotukset yhteistyön tiivistämisestä koskivat toisaalta tapaamisia, toisaalta päätösprosesseihin vaikuttamista. Etenemisehdotukset esiteltiin kokouksessa [*liite "vaikuttaminen"*] Ehdotukset hyväksyttiin. Sote-lautakuntaa tavataan jatkossa kerran vuodessa ja muita lautakuntia kerran valtuustokaudessa. Seuraavaksi vuorossa on kulttuuri ja vapaa-aikalautakunta, keväällä 2020. Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan tapaaminen voi olla muita suppeampi. Keskusteltiin Espoon mallista lausuntojen antamisesta. Niitä on annettu paljon, tänä vuonna 16 ja kaikki sote-lautakunnalle. Espoossa malli toimii. Kokouksessa todettiin, että Espoon mallia täytyy tutkia tarkemmin, esim. sitä kuinka paljon se työllistää ja onko lausunnoilla vaikutusta. Pyydetään espoolaisia esittelemään asiaa esim. tulevassa vanhusneuvostojen maakuntatapaamisessa Espoossa 13.11.2019 [*toive välitetty, siht. huom.*]

Nuorisoneuvoston tapainen läsnäolo-oikeus lautakunnissa on asia, jota vanhusneuvostossa on pohdittu, mutta sen suhteen ei ole tehty päätöksiä. Puheenjohtaja totesi, että päätöksäntekäisy lautakunnan kokouksessa on yleensä liian myöhäinen vaihe vaikuttaa päätökseen. Vanhusneuvosto ei ole päättänyt vaatia lautakuntapaikkoja. Siitä pitäisi tehdä erillinen päätös. Nyt kokeillaan lautakuntien tapaamisia ja katsotaan, mitä sillä saavutetaan. Vapaamuotoisemmat tapaamiset saattavat olla lautakunnan kokouksia parempi tapa vaikuttaa.

7. Stadin ikäohjelman eteneminen

Stina Högnabba kertoi hyvinvointisuunnitelmasta. Kaupunginvaltuuston 19.6.2019 hyväksymässä Helsingin hyvinvointisuunnitelmassa (HYTE) on yhteensä 110 toimenpidettä. Seuranta on vasta rakentumassa, joten yksityiskohtaista tietoa eri toimenpiteiden etenemisestä ei ole vielä. Tavoitteena, että seurantajärjestelmä olisi valmis marraskuussa. Tiedotusta ollaan samalla parantamassa, jotta kaupunkilaiset saavat käytännön tason tietoa selkeällä kielellä.

Varsinaisten ikäihmisiin liittyvien toimenpiteiden lisäksi myös esim. suun terveys, mielenterveys, ehkäisevä päihdetyö ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy koskettavat kaikkia ikäryhmiä, myös ikääntyneitä, samoin tapaturmien ehkäisy.

Terveydenhuoltolaki edellyttää, että kunta seuraa kaikkien ikäryhmien terveyttä ja hyvinvointia. Helsingin seurantavälineenä on "Stadin hyte-barometri", joka päivitetään vuosittain. [[linkki](#) vuoden 2018 koosteeseen, joka on julkaistu toukokuussa. [Linkki](#) julkaisu-uutiseen./siht.lisäys] Raportti käsitellään talousarvioehdotuksen yhteydessä. Siinä esitetään erilaisten seurantamittarien mukainen tilannekatsaus. Laajempi seuranta tehdään kerran valtuustokaudessa. Seurannan yhteydessä arvioidaan, missä on onnistuttu ja missä on haasteita, joihin pitäisi erityisesti varata resursseja. Hyvinvointisuunnitelman painopiste on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, eli ehkäisevässä työssä. Siihen etsitään lisää keinoja.

Johanna Seppälä kertoi ikäohjelman projektiryhmän työstä. Tarvittavat asiantuntijat asioiden edistämiseksi ovat löytymässä. Vanhusneuvoston tärkeänä pitämät kohteet on esitelty hyte-ohjausryhmälle ja toimialajohtajille. Ensi vuonna järjestetään asukastilaisuuksia, joita vanhusneuvostokin on toivonut. Tämä on osallisuus- ja neuvontayksikön työtä. 18.11.2019 on verkostotilaisuus, johon kutsutaan laajasti eläkeläisjärjestöjä samoin kuin viime kevään tilaisuuteen. Tilaisuudessa esitellään joitakin toimenpiteitä ja niiden etenemistä. Tilaisuuteen on pyydetty vanhusneuvoston puheenvuoro.

Keskusteltiin vanhusneuvoston osallistumisesta projektiryhmän työhön. Vanhusneuvosto katsoo, että sen toiveita on kuunneltu ja viety eteenpäin. Jatkotyötä varten neuvosto toivoo selkeää

yhteenvedoa siitä, mitä konkreettisesti on menossa. Ikäohjelmatyöhön halutaan antaa rakentavaa panosta, ei pelkkää kritiikkiä.

8. Kysely järjestöille

Vanhusneuvoston kysely järjestöille on lähetetty 7.10.2019. Kyselyn teksti kuuluu seuraavasti: "Helsingin vanhusneuvosto haluaa kehittää ja tiivistää yhteistyötään kaupungin eläkeläisjärjestöjen kanssa. Pyydämme yhdistykseltämme vastauksia seuraaviin kysymyksiin: 1. Ehdotuksenne järjestöjen ja neuvoston välisen yhteistyön kehittämiseksi? 2. Pitäisikö järjestöjen päästä laajemmin osallistumaan vanhusneuvoston toimintaan? Jos pitäisi, miten? 3. Onko järjestöllänne toiveita vanhusneuvoston toiminnan avoimuuden lisäämisestä? Jos on, millaisia? 4. Kuinka suuri osa jäsenistöstänne arvionne mukaan käyttää sähköpostia ja internetiä? Mikäli teillä ei ole arviota, voitte jättää tämän kohdan tyhjäksi. Pyydämme vastauksenne viimeistään 27.10.2019. Vanhusneuvosto tekee vastauksista yhteenvedon, jota käsitellään mm. eläkeläisjärjestöjen ja vanhusneuvoston yhteisessä seminaarissa 19.11.2019."

Kysely on lähetetty seuraaville järjestöille (yht. n. 80): Helsingin eläkeläisjärjestöjen piirijärjestöt ja paikallisyhdistykset, Helsingin Kunnalliset Eläkeläiset, Helsingin Kristilliset Eläkeläiset, Helsingin Senioriopettajat ja HEJ ry. Kyselyyn vastataan nettilinkin kautta. Vastausten yhteenvedo lähetetään vanhusneuvoston jäsenille ennen marraskuun seminaaria. - Todettiin, että kyselyyn on jo alkanut tulla vastauksia.

9. Maakunnallinen vanhusneuvostojen kokous Espoossa 13.11.2019

Espoon vanhusneuvosto kutsuu Uudenmaan vanhusneuvostojen edustajat (3/neuvosto) yhteiseen kokoukseen Espooseen 13.11.2019 (klo 9.30-14.00). Tilaisuuden tavoitteita ovat alustavasti: Tulevaisuuden pohdinta: Kun sote kaatui, mitä yhteisiä intressejä vanhusneuvostoilla on vai onko niitä? 2) Uudenmaan vanhusneuvostojen tutustuminen ja hyvät käytännöt leviämään.

Vanhusneuvoston aiempi kanta, että maakunnalliseen vanhusneuvostofoorumiin ei lähdetä, perustui seuraaviin asioihin: 1) Helsingin kaupungin vastustava kanta maakunnalliseen sote-malliin 2) maakunnallinen yhteistyö pk-seudun ulkopuolelle ei ole mielekästä rajallisten resurssien käyttöä ja 3) jos Helsinki olisi mukana, tulisi paineita kokousten järjestämiseen ja toiminnan organisoimiseen.

Päätettiin, että kokoukseen osallistutaan Timon, Pirkon ja Ollin voimin. Sihteeri hoitaa ilmoittautumisen. Todettiin osallistujille evästykseksi, että tässä vaiheessa on hyvä olla mukana. Helsingin vanhusneuvoston kanta maakunnalliseen vanhusneuvostoon on ennallaan, mutta katsotaan, onko muunlaisen mielekkään yhteistyön mahdollisuuksia.

10. Kansallinen seniorien liikkumistutkimus

Vanhusneuvostolle on toimitettu tietoa suunnitteilla olevasta ikäihmisten liikkumista käsittelevästä väestötutkimuksesta, jonka tekee UKK-instituutti. Kommentteja on pyydetty otoksesta, mutta muitakin kommentteja voidaan lähettää. Todettiin, että otokseen on tarkoitus ottaa vain suomenkielisiä. Tämä on herättänyt huolta ikääntyneiden maahanmuuttajien parissa työskentelevillä tahoilla. Susanna Lehtovaara Käpyrinne ry:n Jade-toimintakeskuksesta ja Eva Rönkkö Eläkeläiset ry:stä ovat tehneet kannanoton, johon he pyytävät vanhusneuvostoa yhtymään. Kannanotto esiteltiin vanhusneuvostolle kokouksessa ja se on kokousmuistion liitteenä. Kannanotossa vedotaan yhdenvertaisuuteen ja viitataan mm. yhdenvertaisuuslakiin ja perustuslakiin. Todettiin, että perusteluna on yhdenvertaisuus ja vanhusneuvosto voi yhtyä kannanottoon. Lisäksi SPF:n (Samrådet i SPF Helsingfors rf) edustaja esitti seuraavat näkökohdat:

- "väestötutkimus" on harhaanjohtava otsikko, kun tutkitaan vain yhtä kieliryhmää

- tutkimus ei anna objektiivista tilannekuvaa
- jos ruotsinkieliset ja muun kieliset otetaan mukaan myöhemmässä vaiheessa, miten eri ajankohtien tulokset ovat verrannollisia keskenään?

Keskustelussa todettiin, että ruotsinkieliset on saatava mukaan ilman muuta, eikä muitakaan kieliryhmiä saa sulkea ulkopuolelle.

11. Kevään 2020 kokousajankohdat

Hyväksyttiin kevään kokousajankohdat seuraavin muutoksin: Helmikuun loppuun merkitty yhteistyötilaisuus pidetään 3.3.2019 klo 14-16 Oodissa. Kyseessä on koulutus, jonka aiheena on vaikuttaminen kaupunkiympäristön toimialan suunnitelmiin.

Todettiin, että helmikuun kokous osuu koulujen urheilulomaviikolle, minkä vuoksi ainakin Pirjo Tujula on estynyt osallistumasta. Urheiluloma vaikuttaa kuitenkin vanhusneuvostossa vain muutama henkilöön ja muilla viikoilla on muita esteitä. Myös varahenkilöt ovat olemassa.

Täsmennettiin huhtikuun kokouspaikkaa: kokous 22.4. pidetään POLLIn uusissa tiloissa, Itä-Pasilassa. Kiitettiin Marja Ruotsalaista kokouspaikan tarjoamisesta.

12. Muut asiat

Tiedoksi: vanhusneuvoston kokousmuistiot, tiedotteet ja tiedotusluontoinen posti lähetetään myös varajäsenille ja henkilöille. Tarkoituksena on lisätä neuvoston toiminnan avoimuutta tälläkin tavalla.

Viestintäasiaa: PR-materiaaliksi ollaan tilaamassa kosketusnäyttökyniä ja silmälasipyyhkeitä. Vuonna 2020 mahdollisesti tehdään viestintäyhteistyötä palvelukeskusten kanssa.

Muistutettiin äänestämisestä OmaStadi-äänestyksessä. Osallistuvan budjetoinnin äänestysaika on lokakuun loppuun. Linkki [suomenkieliseen](#) ja [ruotsinkieliseen](#) äänestykseen.

13. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.01.

Puheenjohtaja

Laura Varjokari

Sihteeri

Outi Paulig